

MEVZUAT MI BAŞÖRTÜSÜ MÜ DEĞİŞİYOR?*

Muharrem Balcı

29.01.2008

Nihayet Mecliste iktidar ve yarı muhalefet bir araya gelerek başörtüsü sorununa el attı. Bu satırların yazıldığı anda henüz kesinleşmemiş olmakla birlikte, başörtüsüne kısmi özgürlük anlamında Anayasanın 10 ve 42. maddeleri ile YÖK Kanununun Ek. 17. maddesinde değişiklik öngören anlaşma AKP ve MHP ortak protokolü şeklinde Meclis gündemine taşınacak.

Öngörülen değişikliğe göre,

1. Anayasanın “Kanun Önünde Eşitlik” başlıklı 10. maddesinin son fıkrasına “... ve her türlü kamu hizmetlerinden yararlanılmasında” ibaresi eklenerek, madde şu hale getirilmiş olacak:

Madde 10 - Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Ek fıkra: 07/05/2004 - 5170 S.K./1. md.) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

"Devlet organları ve idari makamları, bütün işlemlerinde ve **her türlü kamu hizmetlerinin yararlanmasında** kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır."

2. Anayasanın “Eğitim ve Öğretim Hakkı ve Ödevi” başlıklı 42. maddesinin 1. fıkrasına “... kanunda açıkça yazılı olmayan hiçbir sebeple” ve ikinci fıkrasına da “... ve kullanılmasının sınırları” ibareleri eklenerek, madde şu hale getirilmiş olacak:

Madde 42 - Kimse, **kanunda açıkça yazılı olmayan hiçbir sebeple** eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı **ve kullanılmasının sınırları**, kanunla tespit edilir ve düzenlenir

3. **YÖK Kanununun Ek. 17 Maddesi** de şu şekilde değiştirilecek:

"Hiç kimse, başının örtülü olması sebebiyle yüksek öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz ve bu yönde uygulama ve düzenleme yapılamaz. Ancak başın örtülmesi, kişinin yüzü açık ve kimliğinin tanınmasına imkân verecek ve **çene altından bağlanacak şekilde** olması gerekir."

---

* Anlayış Dergisi, Şubat 2008

Şimdi bu değişiklikleri iyi okumak gerekir.

Konuya kanuni düzenleme veya uygulama açısından bakıldığında bile, yıllardır yaşanan tartışmalara son verileceği düşünülemez. Aksine başörtüsü yasağı anayasal güvenceye kavuşturulmuş olur. Şöyle ki;

Anayasada kılık kıyafet nedeniyle eğitim hakkının kısıtlanamayacağına dair hüküm getirilmiyor. Getirilmek istenen değişiklik sadece “**kanunda açıkça yazılı olmayan bir sebeple eğitim öğretim hakkından yoksun bırakılamayacağı**”. Zaten Anayasa'nın 13. maddesinde “Anayasa’da öngörülen temel bir hak kanunda açıkça yer almayan bir sebeple kısıtlanamaz” hükmü var. Yıllardır uygulanan başörtüsü yasağı da bundan istisna değildi, fakat uygulanabildi. Şimdi yapılacak değişiklikten sonra başörtüsü yasağı da uygulanabileceği gibi, başka kılık kıyafet yasakları da uygulanabilecektir. Örneęin, uzun etek, manto ve benzeri nedenler yasak konusu yapılabilecektir. Zira ‘kılık kıyafet nedeniyle eğitim hakkının kısıtlanamayacağına’ dair bir hüküm getiremediler. Ek 17. maddedeki değişikliği de sadece başörtüsüne indirgeyerek kılık kıyafet serbestisini ve dahi şeklini kısıtlamış oldular. Ayrıca, kamu hizmeti alan - veren gibi bir ucube ayrımcılığı da anayasaya sokmuş oldular. Sadece bu ayrımcı literatür dahi, kanun yapıcılarını muhalifleri nezdinde bir takdir madalyasına mazhar kılabilir.

İşin asıl önemli noktasına değinmek gerek:

Unutmamak gerekir ki, bu ülkenin her konuda “Ergenekonları” ve “Ergenekoncuları” vardır. Kanunları istedikleri gibi yamultmada usta yorumcuları ve uygulayıcıları vardır. Yoksa Ek 17. maddede yapılan değişikliği nasıl okuyabiliriz ki. Kız öğrencilerin başlarını nasıl bağlamaları gerektiğine bundan böyle artık devlet karar verecek. Şak çene altından bağlayacaksın, sakın ha iğne kullanmayacaksın... Bir başka deyişle devlet, asli karakterini değiştirmemiş olacak, baş bağlamayı öğretecek ve uygulayacak. Zinhar başınızı türban şeklinde veya tarif edilenin dışında örter veya çene altından başka bir yerden bağlarsanız özgürlükten yararlanamazsınız. Başınızı, omuzlarınızın üstüne salmamak üzere bağlamak zorundasınız. Bu necip asker millete de böyle emir-komuta uyduruğu başörtüsü yakışır diye düşünmüş olmalılar.

Burada geleceğe dönük olarak asıl yapılması gereken - bir başka deyişle Anlayış okurlarını ilgilendiren-, insanımızın hak kavramında mündemiç olan ‘hukukuna malikiyet’ bağlamında hak arama bilincini geliştirmek ve hukukun yaygınlaştırılması olmalı. Artık aydınımız, öğrencimiz, yöneticimiz, asıl kurtuluşun hukukun kılcal damarlara kadar yaygınlaştırılmasında olduğunu anlamalılar. Baksanıza yapılan kanuni düzenlemeye ve dahi muhalefete. Hukuk kılcal damarlara gitmediğinden olsa gerek beyinler dumura uğramış durumda. İki kesim bu dumurdan farklı nasip almışa benziyor. Dumur iki boyutlu. Birincisi, yasak savma kabilinden palyatif çözümler ve hukukun gereklerine aykırı düzenlemeci boyutu; ikincisi de, yaşam alanlarının daralması endişesinden kaynaklanan zihin tıkanıklığıyla feryat boyutu.

Aydın zihin işte bu iki arızalı boyutla ilgilenmek zorundadır. Ne yazık ki, siyasetin işi ile hukukun ve hukukçunun fonksiyonu farklı seyir izlemek zorunda. Bir yanda bir

yerlere ve bir zamanlara yetişmek zoruyla yapılan mevzuat apartmaları, öte yanda medeniyet tasavvurumuz içinde yeşerecek tasarımlar.

Bir toplumda özgürlüklerin teminatı, iletişim toplumu - bilgi toplumu – hukuk toplumu serüvenini yaşamakla (hukuku yaygınlaştırarak özgürlüklere teminat olmak) mümkün iken, yapboz tahtası kurarak Cumhuriyet tarihi boyunca insanlıkla alay edercesine mevzuat değişiklikleri öngörmek, ne zihin bulanıklığını giderecek, ne de özgürlüklerin teminatına su taşımayacaktır.

Hukukun yenilenmesine, düzenlenmesine, toplumun önünün açılmasına evet; fakat bilinçsiz, tasarısız, hukukla ilintisiz, özgürlüklerden bîhaber düzenlemelere hayır.

Muharrem BALCI